

AUGLÝSING

um staðfestingu á verklagsreglum um útlánastarfsemi, fjármála- og eignaumsýslu Byggðastofnunar.

Með vísan til 10. tölul. 4. gr. laga nr. 106/1999 um Byggðastofnun, með síðari breytingum, hefur atvinnuvega- og nýsköpunarráðherra staðfest verklagsreglur um útlánastarfsemi, fjármála- og eignaumsýslu Byggðastofnunar frá 21. september 2012. Reglurnar eru birtar í Stjórnartíðindum sem fylgiskjal með auglýsingu þessari.

Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytinu, 14. maí 2013.

F. h. r.
Sveinn Þorgrímsson.

Þórður Reynisson.

Fylgiskjal.

VERKLAGSREGLUR

um útlánastarfsemi, fjármála- og eignaumsýslu.

1. Inngangur.

1.1.

Byggðastofnun er lánastofnun og starfar sem slík samkvæmt ákvæðum laga nr. 161/2002 um fjármálafyrirtæki. Markmið lánastarfsemi Byggðastofnunar er m.a. að tryggja fyrirtækjum á landsbyggðinni aðgang að langtímalánum á sem hagstæðustum kjörum, stuðla að vexti framsækinnna fyrirtækja, nýsköpun í atvinnulífi og eflingu byggðanna.

1.2.

Fjárhagslegt markmið lánastarfseminnar er að varðveita eigið fé stofnunarinnar að raungildi, sbr. 11. gr. laga um Byggðastofnun, nr. 106/1999.

Lánastarfsemin tekur þá áhættu sem samrýmist framangreindu markmiði. Hún greiðir sinn hluta af rekstrarkostnaði Byggðastofnunar. Lánskjör eru ákveðin af stjórn og eru endurskoðuð þegar lánskjör á lántökum stofnunarinnar breytast verulega. Stefnt er að því að mismunur á lánskjörum á lántökum og lánveitingum sé nálægt 2%.

1.3.

Byggðastofnun er auk skrifstofu forstjóra skipt í fjögur svið: þróunarsvið, fyrirtækjasvið, rekstrar-svið og lögfræðisvið.

1.4.

Starfssvæði Byggðastofnunar er skilgreint svo í 17. gr. reglugerðar um Byggðastofnun, nr. 347/2000: „Byggðastofnun er heimilt að fjármagna verkefni, veita lán og ábyrgðir á landsbyggðinni, þ.e. ekki í eftirtöldum sveitarfélögum: Hafnarfjarðarkaupstað, Garðabæ, Bessastaðahreppi, Kópavogskaupstað, Seltjarnarneskaupstað, Reykjavíkurborg og Mosfellsbæ.“

1.5.

Um fjármögnunar- og lánastarfsemi Byggðastofnunar gilda ákvæði samningsins um Evrópska efnahagssvæðið, sbr. lög nr. 2/1993. Stofnunin verður því að gæta þess að fjármögnunarstarfsemi hennar samræmist reglum Evrópusambandsins, en samkvæmt þeim eru ríkisstyrkir til atvinnurekstrar óheimilir, með ákveðnum undantekningum þó. Eftirlitsstofnun EFTA (ESA) birti ákvörðun um nýtt byggðakort fyrir Ísland í desember 2006, og gildir það til ársloka 2013. Í þeirri ákvörðun felst að

Íslenskum stjórnvöldum er heimilt að veita byggðastyrki á þeim svæðum sem falla undir byggðakortið. Samkvæmt ákvörðun ESA mega íslensk stjórnvöld veita byggðastyrki á tímabilinu frá 1. janúar 2007 til 31. desember 2007 í öllum sveitarfélögum landsins nema Reykjavík, Kópavogi, Seltjarnarnesi, Garðabæ, Hafnarfirði, Álftanesi, Mosfellsbæ, Reykjanesbæ, Grindavík Sandgerði, Garði, Vogum og Kjósarhreppi. Frá 1. janúar 2008 til 31. desember 2013 tekur gildi ný flokkun sem staðfest hefur verið af Hagstofu Evrópusambandsins (EUROSTAT) en hún tekur mið af núverandi kjördæmaskipan. Á grundvelli þeirrar flokkunar mega íslensk stjórnvöld veita byggðastyrki í öllum þeim sveitarfélögum sem falla undir landsbyggðarkjördæmin þrjú, þ.e. Norðvesturkjördæmi, Norðausturkjördæmi og Suðurkjördæmi.

1.6

Byggðastofnun er opinber stofnun, í eigu íslenska ríkisins, og heyrir undir yfirstjórn ráðherra. Öll erindi sem hún fær til meðferðar skulu afgreidd í samræmi við lög, reglur og góða stjórnsýsluhætti. Gæta verður jafnræðisreglu og taka tillit til samkeppnisstöðu umsækjenda við úrvinnslu erinda til Byggðastofnunar.

2. Lánareglur, styrkveitingar og hlutafjárkaup.

2.1.

Stjórn Byggðastofnunar setur almennar reglur um lánakjör stofnunarinnar. Almennu eru lán veitt til 8-20 ára, og er lánstími að jafnaði ákveðinn af forstjóra. Meginreglan er sú að lán vegna nýframkvæmda eru til 15-20 ára, en lán til fjárhagslegrar endurskipulagningar til 12-15 ára. Lán vegna vélakaupa eru almennt til 8-10 ára. Fyrsti gjalddagi afborgana er að jafnaði einu ári frá þeim mánuði er skuldabréf var útbúið. Fyrsti gjalddagi vaxta er 6 mánuðum fyrir fyrstu afborgun. Greiðslur vaxta og afborgana geta þó hafist fyrr eða seinna eftir samkomulagi við lántaka.

Lán eru veitt í íslenskum krónum, Bandaríkjadöllum, evrum, svissneskum frönskum eða japönskum jenum. Lán í íslenskum krónum eru verðtryggt miðað við vísitölu neysluverðs. Seðlabanki Íslands ákveður lágmarkslánstíma á verðtryggtum lánum, en hann er nú 5 ár. Vextir eru nú 6,90%. Lántökugjald er 1,8%.

Vextir á erlendum lánum eru breytilegir og miðast við millibankavexti á lánum að viðbættu álagi. Álagið er nú 4,50%.

Á hverjum gjalddaga reiknast þeir vextir sem í gildi voru þann mánuð sem síðasta gjalddaga bar upp á.

Ef viðskiptavinur stofnunarinnar telst falla undir skilyrði samkomulags um úrvinnslu skuldamála lítilla og meðalstórra fyrirtækja frá 15. desember 2010, skal heimilt að breyta hluta af lánum viðkomandi í biðlán ef skilyrði eru að öðru leyti uppfyllt til þess. Biðlán samkvæmt þessari grein skal vera til þriggja ára, afborgunarlaust á þeim tíma en með einum gjalddaga við lok lánstíma. Biðlánið skal vera óverðtryggt og bera 2% ársvexti.

2.2.

Með þeim takmörkunum sem fram koma í gr. 1.5 og samkvæmt 13. gr. reglugerðar nr. 347/2000, er Byggðastofnun heimilt að veita styrki til verkefna vegna atvinnuuppbyggingar og á sviði nýsköpunar á starfssvæði stofnunarinnar. Miðað er við að verkefni sem fela í sér nýmæli og hafa hagrænt gildi hafi að öðru jöfnu forgang við úthlutun. Stjórn stofnunarinnar tekur ákvörðun um einstakar styrkveitingar. Áður en til útborgunar styrks kemur skal umsækjandi skila greinargerð um framvindu verkefnisins. Styrkir til þróunarverkefna skulu að jafnaði ekki vera hærri en 40% af kostnaði en 35% ef um fjárfestingar er að ræða. Hafi fengist styrkir frá öðrum opinberum aðilum lækkar styrkhlutfall Byggðastofnunar samsvarandi. Lista yfir veitta styrki skal birta í ársskýrslu stofnunarinnar.

Byggðastofnun veitir ekki rekstrarstyrki.

Auglýsa skal sérstaklega afgreiðslu styrkja 6 vikum áður en hún á að fara fram hverju sinni, bæði heildarfjárhæð til ráðstöfunar og styrkhámark fyrir hvert verkefni. Lánanefnd getur gert tillögu til stjórnar um tímabundnar áherslur í styrkveitingum áður en auglýst er.

Lánanefnd undirbýr mál er varða styrki fyrir stjórn með stuttri umsögn um hverja umsókn. Í henni skal koma fram mat á hagrænu gildi máls, hvort verkefnið felur í sér nýmæli af einhverju tagi, og hvort möguleg styrkveiting stangist á við samkeppnissjónarmið, þannig að hætta sé á að með styrkveitingu sé raskað samkeppnisstöðu aðila í sambærilegum rekstri á landsbyggðinni. Þær umsóknir sem ekki hljóta jákvæða afgreiðslu á stjórnarfundum teljast niður fallnar, og skal umsækjanda tilkynnt um það að afloknum stjórnarfundum.

2.3.

Samkvæmt 18. gr. reglugerðar nr. 347/2000, getur Byggðastofnun, í því skyni að stuðla að stofnun nýrra fyrirtækja, veitt aðstoð og ráðgjöf við undirbúning, svo og veitt ábyrgðir og lagt fram fjármagn. Almenn séð skal fjárhagsleg fyrirgreiðsla miðast við að stofnunin sé ekki sjálf beinn þátttakandi í atvinnurekstri. Þó er stofnuninni heimilt að taka þátt í félagi með allt að 30% hlutfjárframlagi ef ríkar ástæður eru til þess að mati stjórnar stofnunarinnar. Þá er Byggðastofnun ætíð heimilt að verja kröfur sínar með því að breyta þeim í hlutfé, svo og að breyta fullnustueignum í hlutfé sé það talið vera fjárhagslega hagkvæmasta leiðin til að verja innheimtuhagsmuni hennar.

Samkvæmt 20. gr. reglugerðar nr. 347/2000 er stjórn Byggðastofnunar heimilt að ákveða að stofnunin taki þátt í eignarhalds-, fjárfestingar- og þróunarfélögum með allt að 40% eignaraðild. Skilyrði fyrir slíkrum þátttöku er að fagfjárfestar, fyrirtæki í einkaeigu og einstaklingar eigi a.m.k. 10% hlutfjár í viðkomandi félagi.

Stjórn Byggðastofnunar afgreiðir umsóknir um hlutfjárkaup og samfjármögnun að jafnaði ársfjórðungslega.

Lánanefnd undirbýr hvert mál fyrir stjórn með tillögu ásamt ýtarlegri umsögn um hverja umsókn. Stofnunin áskilur sér rétt til að leita eftir áliti og ráðgjöf frá fagaðilum um hlutfjárkaup, ásamt því að leita eftir staðbundinni þekkingu á forsvarsmönnum, fyrirtækjum og umhverfi þeirra, t.d. hjá eignarhaldsfélögum og atvinnuþróunarfélögum á einstökum svæðum. Þær umsóknir sem ekki hljóta jákvæða afgreiðslu á stjórnarfundum teljast niður fallnar og skal umsækjanda tilkynnt um það að afloknum stjórnarfundum.

Byggðastofnun ber að leitast við að gæta þess að ekki sé hætta á að með hlutfjárkaupum sé raskað samkeppnisstöðu aðila í sambærilegum rekstri á landsbyggðinni.

2.4.

Komi til sérstakar fjárveitingar úr ríkissjóði til átaksverkefna í formi styrkveitingar eða hlutfjárkaupa skal það auglýst sérstaklega hverju sinni.

3. Umsókn um lán og meðferð hennar.

3.1.

Lánsumsókn skal send Byggðastofnun á til þess gerðu eyðublaði sem hægt er m.a. að nálgast á heimasíðu Byggðastofnunar auk upplýsinga um hvaða gögn eigi að fylgja umsókninni. Heimilt er að senda stofnuninni umsókn með rafrænum hætti um heimasíðu hennar. Starfsmenn fyrirtækjasviðs Byggðastofnunar fara yfir lánsumsókn og gefa umsögn um beiðnina eftir nánari reglum sem forstjóri setur. Fram skulu koma upplýsingar um fjárhags- og rekstrarstöðu umsækjanda og hvaða tryggingar eru í boði.

3.2. Einfölduð áreiðanleikakönnun.

Áður en samningssambandi er komið á við viðskiptamann, eða áður en viðskipti eiga sér stað skal Byggðastofnun gera kröfu um að nýr viðskiptamaður sýni fram á að hann sé í viðskiptum við sambærilegt fjármálafyrirtæki eða -stofnun og tilgreind eru í 16. gr. laga nr. 64/2006.

Byggðastofnun skal þó alltaf skrá nafn einstaklings eða lögaðila, kennitölu og heimilisfang í samræmi við ákvæði 2. mgr. 15. gr. sömu laga.

3.3.

Byggðastofnun leggur áherslu á vandaða vinnu við lánshæfismat og áhættugreiningu. Í því skyni gerir stofnunin skilgreindar kröfur um upplýsingar, gögn og áætlanir frá viðskiptamönnum. Við mat á umsókn skal hafa til viðmiðunar rekstur og rekstrarhorfur fyrirtækis, fjárhagsstöðu, reynslu og þekkingu fyrirsvarsmanna þess, tryggingar fyrir lánum, nýsköpunargildi, samkeppnissjónarmið og gildi fyrir uppbyggingu atvinnulífs á landsbyggðinni. Þá skal lögð áhersla á samstarf við aðrar lánastofnanir og leitast við að stuðla að því að þær láni til fyrirtækja á landsbyggðinni.

3.4.

Veð eru tekin í þeirri fasteign eða skipi sem lánað er til. Meginreglan varðandi fasteignir er að veðstaða lánsins verði ekki hærri en 75% af áætluðu söluverði fasteignarinnar. Veðstaða í skipum skal að jafnaði ekki vera hærri en 60% af markaðsverði skips með aflaheimildum. Ekki er lánað til aflaheimildalausra skipa og báta. Þó er heimilt að taka veð í bát eða skipi sem nýtt er til ferðapjónustu þó því fylgi ekki aflaheimildir. Veðstaða í slíku skipi skal að jafnaði ekki vera hærri en 60% af áætluðu markaðsverðmæti þess.

4. Reglur um skuldbreytingar og skilmálabreytingar.

4.1. *Almennt.*

Í ljósi þeirra efnahagserfiðleika, sem nú ríkja í þjóðfélaginu, liggur fyrir að margir viðskiptavina Byggðastofnunar munu ekki geta staðið við skuldbindingar sínar við stofnunina. Oft er um lífvænleg fyrirtæki að ræða sem veita mörgum atvinnu og eru mikilvæg sinni heimabyggð.

Ástæður greiðsluerfiðleika fyrirtækis geta verið margs konar en það er yfirlýstur vilji ríkisstjórnar Íslands að fjármálafyrirtæki reyni að bjarga þeim fyrirtækjum sem hægt er, til að reyna að tryggja sem flestum atvinnu. Í þessum kafla er að finna reglur um skuldbreytingar og breytingar á skilmálum skuldabréfa og lánsamninga sem kunna að leiða til eftirgjafar skulda eða annarra ívilnana fyrir skuldara, sbr. 1. mgr. 3. gr. laga nr. 107/2009.

4.2. *Umsókn um skuld- og/eða skilmálabreytingar.*

Umsóknum um skuld- eða skilmálabreytingar skal beint til lánasérfræðings á fyrirtækjasviði Byggðastofnunar. Umsóknum skulu fylgja nauðsynleg gögn og upplýsingar um stöðu fyrirtækis til þess að hægt sé að taka afstöðu til beiðninnar. Lánasérfræðingur skal gera tillögu um afgreiðslu málsins til lánanefndar Byggðastofnunar sem tekur ákvörðun um afgreiðslu.

4.3.

Með úrræðum þessa kafla um skuld- og skilmálabreytingar skal leitast við, eftir því sem mögulegt er, að jafnvægi komist á virði eigna viðskiptavinar og greiðslugetu og fjárskuldbindingar fyrirtækja.

Við afgreiðslu lánanefndar skal einkum litið til eftirfarandi atriða:

Eigna- og skuldastöðu lántaka. Ekki er ætlast til þess að eftirgjöf skulda leiði til jákvæðrar eiginfjármyndunar hjá lántaka. Er það skilyrði því í raun sett fyrir skilmálabreytingum lánsamninga sem kunna að leiða til eftirgjafar skulda, að ekki séu til nægar eignir eða tryggingar fyrir skuldum lántakenda og er það í samræmi við ákvæði 16. gr. reglugerðar fyrir Byggðastofnun nr. 347/2000. Hins vegar ber að líta til þess að þróun á fjármálamörkuðum síðasta ár getur að verulegu leyti skekkt eignastöðu lántaka sem þarf þó ekki alltaf að útiloka að með breyttum eða endurnýjuðum lánsamningum sé grundvöllur fyrir áframhaldandi rekstri hans.

Þá skal einnig taka tillit til greiðslugetu lántaka og leggja þannig mat á rekstrargrundvöll hans með hlutlægum hætti, þ.e. fyrirsjáanlegs sjóðsstreymis hjá fyrirtækjum og tekjumöguleikum hjá einstaklingum, og þess gætt að skuldastaða sé með þeim hætti að lántakar sjái sér fært að greiða af lánum með fyrirsjáanlegu sjóðsstreymi, hvort sem er úr rekstri eða af launatekjum. Við mat á sjóðsstreymi er horft til þess hvort rekstrarafkoma fyrir afskriftir og fjármagnsliði sé jákvæð, enda er það forsenda þess að fyrirtækið geti greitt af skuldum sínum. Við mat á sjóðsstreymi skal litið til rekstraráætlunar fyrirtækis með hliðsjón af sögulegri afkomu þess og horfum í ytra umhverfi.

Lánanefnd skal leggja mat á hæfi lántakenda, stjórnenda og eigenda fyrirtækja til að efna samninga um skuldbreytingar og breytingar á skilmálum lánessamninga, en óumflýjanlegt er að taka tillit til þess við mat á greiðsluhæfi fyrirtækja hvort eigendur og stjórnendur þeirra njóti trausts og trúnaðar hjá Byggðastofnun. Óhjákvæmilega er hér að einhverju leyti um huglægt mat lánanefndar að ræða, en meðal þeirra atriða sem taka má tillit til eru til dæmis samstarfsvilji lántaka, upplýsingagjöf af hans hálfu og hvort lántaki hafi út frá fyrri samskiptum sínum við stofnunina sýnt í verki að hann muni ná þeim markmiðum sem skulda- og skilmálabreytingar kveða á um. Við slíkt mat vegur viðskiptasagan þungt.

Skilyrða má skuld- og skilmálabreytingar, t.d. með því að takmarka launagreiðslur til stjórnenda og eigenda fyrirtækja og aðila tengdra þeim, banna arðgreiðslur tímabundið, banna samruna og sölu eigna, nema með sérstöku samþykki Byggðastofnunar. Jafnframt er ljóst að ekki er unnt að ná fram skuld- eða skilmálabreytingu án þess að nauðsynleg gögn um efnahag og rekstur lántaka, gögn sem eru eftir atvikum staðfest eða könnuð af endurskoðendum, þegar um fyrirtæki er að ræða, og gögn um efnahag og greiðslugetu þar sem um einstaklinga er að ræða, séu lögð fram til stofnunarinnar.

Telji lántaki vafa leika á lögmæti eða réttmæti kröfu Byggðastofnunar á hendur honum, og telji hann sig eiga rétt á niðurfellingu láns í heild eða að hluta af þeim sökum, skal hann beina ítarlega rökstuddri kröfu um slíkt til lánanefndar stofnunarinnar sem skal taka afstöðu til erindisins. Niðurstöðu lánanefndar í slíkum málum er heimilt að skjóta til stjórnar Byggðastofnunar.

Lánanefnd skal gæta samræmis við ákvarðanatöku um skuldbreytingar og breytingar á skilmálum er leiða til eftirgjafar skulda, eftir því sem unnt er.

Allar ákvarðanir um skuld- og skilmálabreytingar skulu bókaðar í fundargerðir lánanefndar. Við afgreiðslu beiðna um skuld- og skilmálabreytingar skal lánanefnd taka mið af samkeppnislögum og álitum Samkeppniseftirlitsins nr. 3/2008, um ákvarðanir banka og stjórnvalda um framtíð fyrirtækja á samkeppnismörkuðum.

Lánanefnd Byggðastofnunar skal meta hvort viðskiptavinur fellur undir viðmið samkomulags um úrvinnslu skuldamála lítilla og meðalstórra fyrirtækja frá 15. desember 2010. Telji lánanefnd viðskiptavinur uppfylla skilyrði samkomulagsins er lánanefnd heimilt að vinna að fjárhagslegri endurskipulagningu viðskiptavinar samkvæmt ákvæðum þess, þ.m.t. veitingu biðlána og uppgjör þeirra.

Lánanefnd getur ákveðið að lengja í lánum viðskiptavinar í samræmi við greiðslugetu, kveðið á um að hann skuli einungis greiða vexti af lánum sínum í ákveðinn tíma og ákveðið breytingar á gjalddögum.

Jafnframt getur lánanefnd ákveðið að mæla með að lán viðskiptavinar séu sett í greiðslujöfnunarferli í samræmi við samþykkt stjórnar Byggðastofnunar frá 20. maí 2009 þar sem samþykkt var að taka upp greiðslujöfnun erlendra lána, svokölluð teygjulán. Miðað verður við stöðu láns 2. maí 2008 þegar greiðslumark er fundið. Lánanefnd hefur þó heimild til að víkja frá þeirri reglu og miða greiðslumark við greiðslugetu viðskiptavinar.

Greiðslumark skal að öllu jöfnu vera tengt vísitölu neysluverðs en lánanefnd verði þó heimilt að víkja frá þeirri reglu í undantekningartilfellum og hafa hana óverðtrygga. Heimild verður sett í skilmálabreytingar á þann veg að hægt verði að endurskoða greiðslujöfnunina ef sýnt þykir að lánstími lengist umfram 50% af upphaflegum lánstíma. Mögulegt verður að hætta við greiðslu-aðlögun ef viðskiptavinur óskar þess, auk þess sem Byggðastofnun verður heimilt að fella greiðslujöfnun niður. Þá er viðskiptavini heimilt að greiða inn á höfuðstól lána og gjalddaga sem eru í greiðslujöfnun.

Ákvarðanir um breytingu lána í hlutafé í heild eða að hluta, sem og ákvarðanir um niðurfellingu lána í heild eða að hluta skulu áfram háðar samþykki stjórnar og umsögn Ríkisendurskoðunar í samræmi við önnur ákvæði reglna þessara og reglugerðar nr. 347/2000 fyrir Byggðastofnun.

5. Lánanefnd Byggðastofnunar.

5.1.

Á grundvelli heimilda í 4., 6. og 11. gr. laga um Byggðastofnun nr. 106/1999 og samkvæmt 4., 5. og 14. gr. reglugerðar fyrir Byggðastofnun nr. 347/2000, veitir stjórn Byggðastofnunar forstjóra og lánanefnd undir forsæti hans umboð til að fjalla um og afgreiða lánaerindi, fjárhagslegar beiðnir og önnur fyrirgreiðsluerindi eftir því sem nánar greinir í reglum þessum.

Stjórn gerir áætlun um fjármálalega starfsemi fyrirtækjasviðs, lánastarfsemi, styrki, hlutafjárkaup, fjármögnun, innheimtumál og annað það sem máli skiptir. Þessi áætlun skal vera rammi sem forstjóra og lánanefnd ber að virða, en áætlunin skal endurskoðuð svo oft sem þurfa þykir.

Lánanefnd skal skipuð forstjóra, forstöðumönnum fyrirtækja-, lögfræði-, rekstrar- og þróunarsviðs, lánasérfræðingum fyrirtækjasviðs og staðgenglum þessara starfsmanna þegar svo ber undir. Fundur nefndarinnar er ályktunarbær ef meirihluti nefndarmanna sækir fundinn. Lánanefnd fundar eftir því sem þörf er á, en að jafnaði ekki sjaldnar en einu sinni í mánuði. Hún heldur fundargerð um erindi og ákvarðanir. Fundargerðir skal jafnóðum senda stjórnarmönnum.

Auk lánamála fjallar lánanefnd um erindi sem varða styrki, hlutafé, veð, skuldbreytingar, niðurfellingar og fyrningar, svo og um niðurfellingar afgreiðsluloforða og innheimtumál o.s.frv.

Um sérstakt hæfi lánanefndarmanna til þess að fjalla um einstök mál skulu gilda reglur II. kafla stjórnsýslulaga nr. 37/1993 með síðari breytingum.

5.2.

Lánanefnd skal gæta þess að öll erindi sem hún fær til umfjöllunar hljóti meðferð í samræmi við lög, reglur, jafnræðisreglu, góða stjórnsýsluhætti og málefnalegt gegnsæi.

Í hverju máli skal ákvarða framlag til varasjóðs eftir því sem við á.

5.3.

Erindi til stofnunarinnar telst móttakið þegar það hefur verið áritað og dagstimplað á skrifstofu hennar eða móttaka þess staðfest af stofnuninni með rafrænum hætti. Móttaka með öðrum hætti hefur ekki formlegt gildi.

Öll lánaerindi, fjárhagslegar beiðnir og önnur fyrirgreiðsluerindi fyrirtækjasviðs skulu berast á sérstökum eyðublöðum stofnunarinnar eða með rafrænum hætti á heimasíðu stofnunarinnar. Eyðublöð skulu m.a. vera aðgengileg á heimasíðu stofnunarinnar ásamt leiðbeiningum.

5.4.

Ekkert erindi skal hljóta fullnaðarafgreiðslu fyrr en öll nauðsynleg og áskilin skjöl, gögn og upplýsingar hafa borist. Berist umbeðnar upplýsingar og gögn ekki innan átta vikna frá því þeirra var sannanlega óskað, skal umsókn felld niður og gögn endursend.

Lánanefnd er heimilt að afgreiða erindi með skilyrðum. Skilyrta afgreiðslur, fyrirgreiðsluloforð o.þ.h. skal endurskoða og fella niður eftir ástæðum.

5.5.

Lánanefnd afgreiðir erindi sem nema að ákvarðaðri afgreiðslufjárhæð allt að 35 m.kr. enda krefjist erindi varasjóðsframlags sem ekki er hærra en 14 m.kr. Stjórn skal endurskoða þessi fjárhæðamörk að fenginni tillögu forstjóra.

Erindi sem nema hærri ákvörðuðum afgreiðslufjárhæðum afgreiðir stjórn að fenginni greinargerð og álitum lánanefndar.

Stjórn afgreiðir að fenginni greinargerð og álitum lánanefndar erindi sem varða styrki og erindi sem varða bein hlutafjárkaup. Þó hefur forstjóri umboð til ákvarðana um hlutafé ef um er að ræða lið í umfjöllun um fyrri fyrirgreiðslu, skuldbreytingar, fullnustueignir og aðra vörslu hagsmuna Byggðastofnunar.

5.6.

Lánanefnd hefur heimild til að ákvarða endanlega um afgreiðslu erindis samkvæmt reglum þessum.

Lánanefnd hefur heimild til þess að taka ákvarðanir um forgangsröðun og synjun erinda, m.a. vegna takmarkana á fjármagni sem er til ráðstöfunar hverju sinni samkvæmt fjárhag og áætlunum Bygðastofnunar.

Lánanefnd skal vísa máli til stjórnar ef um nýmæli eða vafamál eða stefnumarkandi mál er að ræða.

Lánanefnd getur vísað máli til stjórnar, til ábendinga, samráðs eða ákvörðunar.

Stjórnarmenn geta á stjórnarfundi krafist upplýsinga um afgreiðsluákvarðanir lánanefndar, en þær koma því aðeins til nýrrar afgreiðslu á stjórnarfundi að umsækjandi sjálfur skjóti ákvörðun lánanefndar til stjórnar.

5.7.

Aðeins umsækjandi sjálfur getur skotið ákvörðun lánanefndar um einstakar lánsúmsóknir til stjórnar. Málskot skal byggjast á tilvísun til laga eða reglugerðar um stofnunina, lánareglna hennar, stjórnarsýslureglna, byggðaaðstæðna eða annarra sérstakra aðstæðna. Skal málskot eiga sér stað innan 30 daga frá því að umsækjandi vissi eða mátti vita af ákvörðun lánanefndar.

Jafnan skal upplýsa umsækjendur um málskotsrétt.

Í umfjöllun um málskot fjallar stjórn um vinnubrögð, mælistikur og ályktanir lánanefndar, en tekur ekki beina afstöðu til úmsóknar eða erindis viðskiptamanns. Að lokinni umfjöllun sinni getur stjórn vísað máli aftur til lánanefndar til frekari afgreiðslu.

5.8.

Forsendur lánaákvæðana, forgangsröðunar og synjana skulu einkum vera þessar:

- a) Lög, reglugerð, verklagsreglur og viðmiðanir Bygðastofnunar og fjármagn sem er til ráðstöfunar.
- b) Umsókn, upplýsingar, áætlanir og önnur gögn sem viðskiptamaður leggur fram.
- c) Veð og tryggingar viðskiptamanns.
- d) Lánshæfismat og áhættugreining; mat á viðskiptaáætlun, greiðslugetu, rekstrarhæfi og markaðsaðstæðum; fjárhagur, eigið fjármagn og framlög viðskiptamanns; aðrar skuldir og skuldbindingar viðskiptamanns, reynsla, viðskiptasaga og aðrar forsendur viðskiptamanns.
- e) Tillit til lánaáætlana Bygðastofnunar miðað við landshluta, atvinnugrein eða tímabil; afleiðingar af áætlunum og rammaákvörðunum Bygðastofnunar.
- f) Nýsköpunargildi; mikilvægi við atvinnusköpun og tekjumyndun, mikilvægi í atvinnulífi og byggð, fjöldi starfa og varanleiki.
- g) Ástand og horfur í efnahags- og atvinnumálum; afleiðingar af ákvörðunum og fyrirmæli stjórnvalda.
- h) Fjárhagur og eiginfjárstaða Bygðastofnunar.

6. Afgreiðsla láns samþykktar.

6.1.

Þegar lánveiting hefur verið samþykkt er viðkomandi aðila send tilkynning um láns samþykkt. Í henni koma m.a. fram lánakjör, hvenær lánið kemur til útborgunar og önnur atriði sem máli skipta, s.s. tryggingar, nafn lántaka, vegna hvers lánið var veitt, dagsetning láns samþykktar o.þ.h. Sé lánveiting bundin skilyrðum skulu þau tilgreind.

Undir tilkynningu ritar forstjóri, en í fjarveru hans einn af eftirtöldum forstöðumönnum: forstöðumaður fyrirtækjasviðs, lögfræðisviðs eða rekstrarsviðs. Einnig skal tilkynning undirrituð af þeim starfsmanni fyrirtækjasviðs sem hefur með málið að gera. Fyrirtækjasvið sér um að útbúa láns samþykktir.

6.2.

Sé lánsloforð eldra en eins árs, án þess að forsendur séu til að greiða það út, skal það fellt niður. Forstjóra eða forstöðumanni fyrirtækjasviðs er þó heimilt að fresta niðurfellingu um allt að eitt ár ef líklegt er að lántaki efni fljótlega skilyrði lánveitingar. Geta skal þess í lánsamþykkt að lánið verði hafið sé það ekki greitt út innan árs.

6.3.

Heimilt er að skilyrða lán þannig að lántaki ávísi ákveðnu hlutfalli af tekjum til Bygðastofnunar til greiðslu afborgana. Fyrirtækjasvið sér um að reikna hlutfallið og útbýr samning sem lántaki undirritar ásamt viðskiptabanka sínum sem sér um að halda hinum umsömdu greiðslum eftir og skila til Bygðastofnunar. Ef hlutfall sem ávísað er reynist of hátt eða of lágt, skal taka það til endurskoðunar.

6.4.

Ávallt er krafist veðs fyrir lánnum Bygðastofnunar. Lántaki skal útvega stofnuninni þinglýsingarvottorð sem fyrirtækjasvið útbýr veðskuldabréf eftir, eða lögfræðisvið ef um flóknar eða afbrigðilegar veðsetningar er að ræða.

Lántaka er síðan sent veðskuldabréf með leiðbeiningum um hver eigi að undirrita láns skjalið. Þinglýsa ber veðskuldabréfum Bygðastofnunar til að tryggja réttarvernd þeirra og er ætlast til þess að lántaki sjái um að láta þinglýsa skjalinu. Sé um lausafjárveð að ræða þarf að gæta þess að veðskuldabréfi sé þinglýst innan 3 vikna frá útgáfudegi og að þinglýsing fari fram á heimilisvarnarþingi skuldara. Ef um hlutafélag er að ræða er átt við heimili og varnarþing fyrirtækisins eins og samþykktir þess og hlutafélagaskrá segja til um.

6.5.

Við afgreiðslu lánsamþykktar skal útfyllt sérstakt umsjónarblað. Sá starfsmaður fyrirtækjasviðs sem hefur með málið að gera skal staðfesta með undirritun sinni á umsjónarblaðið að frumrit skuldabréfs sé í lagi, þinglýsing þess án athugasemda og að lánið sé að öðru leyti tilbúið til útborgunar. Hafi lánveiting verið bundin skilyrðum skal koma fram á umsjónarblaðinu að þau hafi verið uppfyllt. Hafi láninu verið ávísað til 3. aðila skal það koma fram á umsjónarblaðinu.

6.6.

Heimilt er að ávísa láni fyrirfram frá lántaka til 3. aðila og óska þess að Bygðastofnun staðfesti það. Staðfesta má móttöku slíkrar ávísunar, með þeim fyrirvara að lánveiting kann að vera bundin skilyrðum sem verður að uppfylla áður en til útborgunar kemur. Ávísanir þessar skulu varðveittar með skipulögðum hætti þannig að útborgun láns verði í samræmi við fyrirliggjandi ávísun. Sérhvert lán fær lánsnúmer við útborgun.

6.7.

Við afgreiðslu láns skal það flokkað með tilliti til áhættu. Trygging láns skiptir höfuðmáli við mat á áhættu, en einnig fjárhags- og rekstrarstaða skuldara. Áhættuflokkar eru 10 og myndar samtala áhættuflokka varasjóð eða afskriftarsjóð útlána og skal hann endurspeglar raunverulega stöðu útlána á hverjum tíma. Fyrirtækjasvið sér um að áhættuflokka lán eftir ákveðnum forsendum og yfirfara reglulega.

7. Önnur ákvæði um lánamál, veð o.fl.

7.1.

Meginregla er að ekki eru gefin út veðleyfi vegna nýrra lána. Eingöngu stjórn og lánanefnd hafa heimild til að samþykkja slík veðleyfi. Forstjóri, forstöðumenn lögfræðisviðs, rekstrarsviðs og fyrirtækjasviðs hafa heimild til að samþykkja veðleyfi ef eingöngu er um að ræða skuldbreytingar á eldri lánnum áhvílandi á undan Bygðastofnun þannig að veðstaða stofnunarinnar versni ekki, eða í öðrum tilvikum sem tryggt er að veðstaða stofnunarinnar breytist ekki til hins verra.

Huga þarf að vanskilum áður en samþykkt er að veita veðleyfi. Ef veitt er veðleyfi vegna nýs láns skal að jafnaði binda það skilyrðum um að vanskil við Bygðastofnun séu greidd upp. Í því tilviki að

um sé að ræða veðleyfi vegna skuldbreytinga og lántaki er í vanskilum þarf hann að sýna fram á hvornig hann hyggst gera upp vanskil við Bygðastofnun á næstu 2 til 3 mánuðum.

7.2.

Meginregla um kvóta- og veðflutninga er, að því aðeins er heimilt að flytja kvóta af skipi eða jörð sem veðsett eru Bygðastofnun, að það skipti ekki máli varðandi tryggingastöðu stofnunarinnar að öðru leyti. Gæta ber að rekstrarstöðu lántaka í þessu sambandi. Þannig er lágmark kvóta á veðsettu skipi 35-40 þorskígildistonn. Sama regla gildir um veðflutning. Slíkur flutningur verður aðeins heimilaður ef það rýrir ekki veðstöðu stofnunarinnar.

Almennt skal ekki heimila veð- eða kvótaflutning nema lán stofnunarinnar séu í skilum eða þannig að flutningur sé bundinn skilyrðum um greiðslu vanskila. Fyrirtækja- og lögfræðisvið sjá um þessi mál, en að jafnaði skal forstöðumaður lögfræðisviðs staðfesta flutning ásamt þeim starfsmanni sem sér um málið.

7.3.

Um skuldskeytingu (aðilaskipti skuldara) gildir sú regla að því aðeins er heimilt að samþykkja nafnbreytingu á láni að hinn nýi skuldari sé öruggur greiðandi. Séu tryggingar láns ekki haldbærar skal ekki heimila skuldskeytingu ef hinn nýi skuldari hefur veikari fjárhagsstöðu, nema stofnuninni séu lagðar til nýjar tryggingar.

Varast skal að samþykkja skuldskeytingu þegar lán eru tryggð með veði í skipum nema tryggt sé að ekki sé um að ræða skerðingu á kvóta eða skerðing sé óveruleg miðað við kvótastöðu skips. Að jafnaði skal ekki samþykkja skuldskeytingu nema lán séu í skilum eða þá að samið sé um þau. Gæta þarf þess að fá afrit af kaupsamningi eða afsali og skal rekstrarsvið geyma afritin í sérstakri möppu.

7.4.

Forstjóri tekur ákvörðun um hvort Bygðastofnun ver hagsmuni sína við nauðungarsölu með því að kaupa eign. Lögfræðisvið leggur fyrir forstjóra upplýsingar um eignina og veðstöðu stofnunarinnar, og gerir tillögur til forstjóra í þessum efnum.

Heimilt er að innleysa eign án uppboðs með samkomulagi við skuldara ef sú leið er betur til þess fallin að tryggja hagsmuni stofnunarinnar.

Innleysi Bygðastofnun eign skal stofnaður nýr reikningur fyrir viðkomandi eign og lán flutt úr lánabókhalddi og fært á hinn nýja reikning eignarinnar.

Að jafnaði greiðir Bygðastofnun söluverð skv. uppboðsskilmálum og oftast án þess að yfirtaka lán áhvílandi á eigninni.

Komi til þess að Bygðastofnun fái ekki greitt upp í kröfu sína á uppboði eða einungis hluta kröfunnar, og sýnt er, m.v. fjárhagsstöðu skuldara, að hann geti ekki gert upp skuldina, er lán flutt úr lánabókhalddi og fært yfir á sérstakan afskriftareikning. Sé reiknað með að stofnunin fái hluta kröfunnar er sá hluti færður á sérstakan viðskiptamannareikning, en afgangur færirst á afskriftareikning. Sömu reglur gilda um meðferð lána stofnunarinnar við gjaldþrot lántaka. Lista yfir afskriftir skal leggja reglulega fyrir stjórn.

8. Niðurfelling lána.

8.1.

Samkvæmt 16. gr. reglugerðar nr. 347/2000 um Bygðastofnun er óheimilt að gefa eftir veitt lán. Gera má undantekningar frá þessari reglu þegar sérstakar ástæður mæla með, svo sem þegar lán eru ekki með haldbærum tryggingum og það samræmist innheimtuhagsmunum stofnunarinnar. Leita skal umsagnar Ríkisendurskoðunar áður en einstök lán eru gefin eftir.

Samkvæmt þessu samrýmist það ekki innheimtuhagsmunum stofnunarinnar að fella lán niður að öllu leyti, heldur verður slíkt að byggjast á úrræðum um skuld- eða skilmálabreytingar lána skv. 4. kafla, eða fullnustu þar sem stofnunin fær að hluta greitt upp í kröfu sína. Beiðni um styrk til að greiða af lánum og beiðni um að fella niður haldbærar tryggingar eða leysa þær úr veðböndum ber að meðhöndla með sama hætti og beiðni um niðurfellingu lána.

8.2.

Byggðastofnun tekur ekki þátt í formlegum nauðasamningum skv. lögum nr. 21/1991 nema að því marki sem ekki er trygging fyrir láni skv. mati og hefur hún þá heimild til að taka þátt í atkvæðagreiðslu um nauðasamning. Í því tilviki er eðli máls skv. óþarft að leita umsagnar Ríkisendurskoðunar.

8.3.

Forstjóra er heimilt, samkvæmt tillögu lánanefndar, að endurreikna lán með fullnægjandi tryggingum miðað við 5% flata sammingsvexti án dráttarvaxta og lengja lánstíma til 20 – 25 ára auk verðtryggingar í þeim tilvikum þegar skuldari hefur orðið fyrir verulegum fjárhagslegum skakkaföllum vegna sjúkdóms, gjaldþrots eða ábyrgða. Ekki þarf að bera slíkar ákvarðanir undir Ríkisendurskoðun.

9. Áritun og varðveisla skjala.

9.1.

Forstjóri og forstöðumaður fyrirtækjasviðs, lögfræðisviðs og rekstrarsviðs kallast A heimildarmenn. Að jafnaði skulu skjöl stofnunarinnar undirrituð af starfsmanni með A heimild og þeim starfsmanni sem annast málið. Forstjóri ritar þó einn undir kaupsamninga og afsöl og þau skjöl sem hann lögum samkvæmt ritar einn undir eða samkvæmt eðli máls.

9.2.

Samkvæmt upplýsingalögum ber stjórnvaldi að skrá skjöl sem það fær til meðferðar og varðveita þau á aðgengilegan hátt. Fyrirtækjasvið heldur sérstaka skrá yfir allar lánsbeiðnir, en önnur gögn þarf að færa í sérstaka bréfabók sem skrifstofa heldur. Öll bréf og erindi sem stofnuninni berast skulu þar skráð og einnig útsend bréf. Forstjóri setur reglur um gerð og færslu bréfadagbókar.

9.3.

Haldin er sérstök tryggingaskrá á tölvutæku formi, þar sem upplýsingar um einstök veð og veðstöðu stofnunarinnar er að finna. Fyrirtækjasvið uppfærir þessa skrá reglulega, en hún er eitt helsta gagnið sem notað er þegar afskriftarsjóður er metinn.

10. Sala innleystra eigna.

10.1.

Allar eignir sem Byggðastofnun innleysir vegna uppboðs eða gjaldþrots ber að auglýsa til sölu á almennum markaði. Að jafnaði leitast stofnunin við að selja slíkar eignir svo fljótt sem unnt er. Þær skulu að jafnaði ekki leigðar nema áður hafi verið reynt án árangurs að selja þær. Forstjóri ákveður hverju sinni hvernig standa skuli að sölu, t.d. varðandi tilboðsfrest, lágmarksboð og skilmála. Lánanefnd Byggðastofnunar hefur heimild til að ákvarða um sölu eigna þar sem söluverð er undir 20 m.kr. í samræmi við almenna söluskilmála, en annars þarf stjórn að samþykkja sölu. Samkvæmt almennum söluskilmálum er þess krafist að greitt sé að lágmarki 10% kaupverðs við undirskrift, önnur 20% innan árs frá undirritun, en afgangur lánaður til allt að 20 ára gegn 1. veðrétti í hinni seldu eign.

11. Fundargögn stjórnar.

11.1.

Forstjóri sér um undirbúning stjórnarfunda. Að jafnaði ráðgast formaður, varaformaður og forstjóri um undirbúning stjórnarfunda.

Stjórnarmenn skulu fá dagskrá væntanlegs stjórnarfundar, ásamt grunnupplýsingum um hvert dagskrármál, svo og með greinargerðum og tillögum um afgreiðslu eftir því sem við á, með tölvupósti og einnig með póstsendingu að jafnaði ekki síðar en tveimur dögum fyrir fundartíma hverju sinni, eftir því sem við verður komið. Með innihald þessara sendinga skal fara sem trúnaðarmál eftir því sem efni standa til.

Æski stjórnarmaður fyllri gagna og upplýsinga fyrir stjórnarfund skal forstjóri gera viðeigandi ráðstafanir til að verða við óskinni.

Fundargerð skal senda stjórnarmönnum að loknum fundi án ónauðsynlegrar tafar. Veita skal stjórnarmönnum hverju sinni frest til athugasemda og lagfæringa á fundargerð um þriggja daga skeið eftir að ætla má að þeim hafi borist fundargerð.

B-deild – Útgáfud.: 30. maí 2013